

USNESENÍ

Krajský soud v Praze rozhodl soudkyní Lenkou Oulíkovou ve věci

žalobkyně:

A. Č.
bytem X

proti

žalované:

Česká správa sociálního zabezpečení
sídlem Křížová 1292/25, Praha 5

o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem žalované

takto:

I. Žaloba se odmítá.

II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Žalobkyně podala žalobu dne 9. 3. 2026 Městskému soudu v Praze. Ten ji usnesením ze dne 12. 3. 2026, č. j. 37 Ad 2/2026-7, postoupil Krajskému soudu v Praze jako soudu místně příslušnému. Krajskému soudu v Praze byla žaloba doručena dne 1. 4. 2026.
2. Žalobou se žalobkyně domáhá, aby soud vyslovil nezákonnost zásahů, které spatřuje v tom, že žalovaná (I.) vede neúplný správní spis žalobkyně, (II.) eviduje neplacené volno žalobkyně, k němuž došlo bez její žádosti, (III.) vyřadila dobu zaměstnání žalobkyně v letech 1996-2001 z evidence důchodového pojištění, (IV.) nezohlednila žalobkynin pracovní úraz ze dne 31. 12. 1994 při posouzení invalidity a (V.) převzala údaj o skončení pracovního poměru žalobkyně z dohody o rozvázání pracovního poměru, kterou žalovaná nikdy nepodepsala. Žádá, aby soud žalované zakázal v těchto nezákonných zásazích pokračovat a přikázal jí obnovit stav evidence v souladu se zákonem od 31. 12. 1994.
3. Žalobkyně popsala, že dne 31. 12. 1994 utrpěla pracovní úraz při výkonu práce a byla v dlouhodobé pracovní neschopnosti. Její tehdejší zaměstnavatel, Zemědělské družstvo Luštěnice, žalované (v rozporu se zákonem, bez dohody s žalobkyní a bez jejího vědomí) vykázal, že žalobkyně namísto pracovní neschopnosti čerpala neplacené volno. Žalovaná z těchto údajů vycházela, v důsledku čehož vyřadila několik let zaměstnání žalobkyně z důchodového pojištění. Tento pracovní úraz žalovaná nezohlednila ani při posuzování žalobkyniny invalidity. Je přitom povinností žalobkyně vést správné údaje o pojištěncích. Rovněž žalovaná převzala nepravdivý údaj zaměstnavatele, že žalobkynin pracovní poměr skončil dohodou. Tuto dohodu však žalobkyně nepodepsala, což měla žalovaná zkoumat. Dne 6. 3. 2026 byl žalobkyni zpřístupněn správní spis, který ve vztahu k ní žalovaná vede. Žalobkyně zjistila, že v něm chybí důležité dokumenty vztahující se k její invaliditě a

Shodu s prvopisem potvrzuje: A. Ř.

invalidnímu důchodu. Nezákonný stav spočívající ve vedení nepravdivých a neúplných údajů v evidenci trvá více než 30 let, čímž žalovaná setrvale zasahuje do žalobkynina práva na důchodové zabezpečení.

4. Soud se nejprve zabýval otázkou, zda jsou splněny procesní předpoklady meritorního projednání žaloby. Dospěl přitom k závěru, že tomu tak není, neboť žaloba není přípustná.
5. Podle § 46 odst. 1 písm. d) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále „s. ř. s.“), nestanoví-li tento zákon jinak, soud usnesením odmítne návrh, jestliže je návrh podle tohoto zákona nepřipustný.
6. Podle § 82 s. ř. s. každý, kdo tvrdí, že byl přímo zkrácen na svých právech nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením (dále jen „zásah“) správního orgánu, který není rozhodnutím, a byl zaměřen přímo proti němu nebo v jeho důsledku bylo proti němu přímo zasaženo, se může žalobou u soudu domáhat ochrany proti zásahu nebo určení toho, že zásah byl nezákonný.
7. Podle § 85 s. ř. s. je žaloba [na ochranu před nezákonným zásahem] nepřipustná, lze-li se ochrany nebo nápravy domáhat jinými právními prostředky; to neplatí v případě, domáhá-li se žalobce pouze určení, že zásah byl nezákonný.
8. Zásahová žaloba není univerzálním prostředkem ochrany proti jakémukoliv úkonu správního orgánu. Zápůrčí zásahová žaloba, tj. žaloba směřující proti zásahu, který doposud nebyl ukončen, je přípustná, jen pokud žalobce předtím, než se obrátil na soud, využil jiného právního prostředku, který mu právní řád dal k dispozici (§ 85 s. ř. s.). Teprve poté, co nedosáhl ochrany nebo nápravy závadného stavu za pomoci takového právního prostředku, může žalobce podat žalobu podle § 82 a násl. s. ř. s. [srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu (dále též „NSS“) ze dne 31. 8. 2005, č. j. 2 Afs 144/2004-110, č. 735/2006 Sb. NSS].
9. Žaloba na ochranu před nezákonným zásahem je subsidiární nejen vůči právním prostředkům dostupným u správních orgánů, ale též vůči ostatním žalobním typům zakotveným v soudním řádu správním (viz např. rozsudek NSS ze dne 29. 1. 2020, č. j. 10 Afs 304/2019-39, č. 3974/2020 Sb. NSS, bod 11). Ústřední roli v systému žalob podle soudního řádu správního hraje žaloba proti rozhodnutí správního orgánu podle § 65 a násl. s. ř. s. Nečinnostní a zásahová žaloba hrají roli pomocného prostředku ochrany tam, kam ochrana podle § 65 a násl. s. ř. s. nedosáhne (srov. usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 18. 4. 2017, č. j. 6 Afs 270/2015-48, č. 3579/2017 Sb. NSS, bod 52, a ze dne 16. 11. 2010, č. j. 7 Aps 3/2008-98, č. 2206/2011 Sb. NSS).
10. Jak uvedl NSS v rozsudku ze dne 29. 1. 2020, č. j. 10 Afs 304/2019-39, „[p]ojetí soudu jako supervizora správního orgánu, průběžně monitorujícího postupy veřejné správy, je v rozporu se základními principy soudního řízení správního, především s principem subsidiarity (§ 5 s. ř. s.), a se základními zásadami demokratického právního státu, zejména s principem dělby moci – zde dělby moci mezi justici a exekutivu.“ S odkazy na judikaturu Ústavního soudu konstatoval, že „je třeba odlišit na jedné straně procesní úkony správního orgánu, jejichž účinek se může (mimo samotný průběh řízení) ve sféře účastníka projevit jen v souvislosti s výsledným rozhodnutím, a naproti tomu na straně druhé procesní úkony či opomenutí správního orgánu, jejichž důsledek se neprojeví nutně v podobě výsledného rozhodnutí, ale které jsou způsobilé účastníka zasáhnout samy i jinak než prostřednictvím takového rozhodnutí“ (nález ze dne 14. 1. 2020,

Shodu s prvopisem potvrzuje: A. Ř.

sp. zn. III. ÚS 2383/19, ZCZ, body 32 a 33). Jen proti posléze uvedené skupině lze připustit zásahovou žalobu. Naproti tomu proti procesním úkonům správního orgánu, které nemohou dotčenou osobu zasáhnout samostatně, ale až v návaznosti na výsledné správní rozhodnutí, je soudní ochrana poskytována až prostřednictvím žaloby proti rozhodnutí správního orgánu (viz shodně nálezn III. ÚS 2383/19, bod 35).“ Prostřednictvím žaloby na ochranu před nezákonným zásahem nelze podrobovat testu zákonnosti procesní úkony správního orgánu, které směřují k vydání rozhodnutí a samy o sobě nepředstavují zásah do (hmotných) práv účastníka řízení (viz rozsudek NSS ze dne 31. 7. 2006, č. j. 8 Aps 2/2006-95).

11. V projednávané věci se jedná o žalobu zápuřčí. Žalobkyně vymezila zásah jako trvalý (žalovaná podle žalobkyně nezákonným vedením správního spisu a evidence zasahuje do jejího práva na důchodové zabezpečení) a podle žalobního petitu se domáhala, aby soud žalované do budoucna zakázal v namítaném jednání pokračovat a uložil jí obnovit stav před zásahem. Žalobkyně má výhrady vůči historickým údajům, které o ní žalovaná eviduje, a k právním závěrům, k nimž na jejich základě dospěla a rozhodla o výši jejího nároku na dávku důchodového pojištění (žalobkyně pobírala od 22. 12. 1995 do 9. 6. 2006 částečný invalidní důchod, od 10. 6. 2006 do 9. 6. 2008 předčasný starobní důchod; od 10. 6. 2008 pobírá starobní důchod a od 21. 11. 2019 vdovský důchod).
12. Žalovaná vede ve vztahu ke každému pojištěnci evidenci nárokových podkladů, z nichž vyplývá, jaké doby pojištění a jaké vyloučené doby žalovaná u daného pojištěnce eviduje. Informace přitom čerpá především od zaměstnavatelů. Souhrn těchto údajů, které žalovaná o pojištěnci eviduje, je podkladem pro určení výše dávky důchodového pojištění. V případě žalobkyně, která od roku 1995 pobírala či pobírá různé typy důchodů, mají tyto údaje podobu osobního listu důchodového pojištění, který je typickou součástí rozhodnutí o přiznání dávky důchodového pojištění.
13. Pokud žalobkyně měla výhrady proti evidovaným údajům či podkladům, z nichž žalovaná při rozhodování o nárocích na dávky důchodového pojištění vycházela (považovala některé údaje za chybné, nepodložené či podklady za neúplné), měla možnost se bránit řádnými opravnými prostředky a po jejich marném vyčerpání případně žalobou u soudu. Soudu je ostatně z vlastní činnosti (řízení ve věci sp. zn. 42 Cad 375/2008) známo, že žalobkyně podala žalobu proti rozhodnutí o přiznání starobního důchodu, v níž namítala, že jí nebyla započtena pro účely důchodového pojištění doba v letech 1995 až 2001, řízení bylo zastaveno pro zpětvzetí žaloby. Pro posouzení přípustnosti zásahové žaloby nicméně není relevantní, zda žalobkyně možnosti obrany proti rozhodnutí žalované využila, či nikoli.
14. Ani skutečnost, že dávka byla jednou stanovena v určité výši, neznamená, že by nemohlo dojít ke změně, neboť rozhodnutí o dávce důchodového pojištění nepředstavuje překážku věci rozhodnuté (§ 56 zákona č. 155/1999 Sb. o důchodovém pojištění, a rozsudek NSS ze dne 19. 4. 2007, č. j. 4 Ads 7/2007-50). Ustanovení § 56 zákona o důchodovém pojištění stanoví postup pro situace, kdy se zjistí, že je důchod vyplácen v jiné výši nebo od jiného data, než jak vyplácen správně být měl, případně že neměl být vyplácen vůbec atd. V takovém případě žalovaná vydá nové rozhodnutí, jímž důchod přizná, přizná jej v nové (vyšší či nižší) výši, nebo jej odejme.
15. Pokud tedy žalobkyně tvrdí, že ve správním spise chybí určité podklady (týkající se jejího pracovního úrazu a posouzení invalidity) a že žalovaná vycházela z údajů poskytnutých zaměstnavatelem, které byly nepravdivé (nečerpala neplacené volno a nepodepsala dohodu

Shodu s prvopisem potvrzuje: A. Ř.

o rozvázání pracovního poměru), což ovlivnilo její nárok na dávky důchodového pojištění, je na ní, aby případně podala žádost o přepočítání dávky důchodového pojištění a předložila či označila důkazy ke svým tvrzením, že skutkový stav je odlišný. Žalovaná v reakci na takovou žádost pojištěnce postupuje podle § 101 a § 102 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, a buď vydá nové rozhodnutí, nebo žádost zamítne, případně rozhodne o zastavení řízení (srov. rozsudky NSS ze dne 6. 12. 2018, č. j. 3 Ads 233/2017-27, či ze dne 16. 8. 2019, č. j. 4 Ads 264/2017-38). Takové rozhodnutí je pak (po vyčerpání opravných prostředků – podání námitek podle § 88 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení) přezkoumatelné ve správním soudnictví.

16. Žalobkyně v žalobě namítá, že žalovaná po několik desítek let vede neúplný správní spis a že eviduje chybné údaje, čímž má zasahovat do žalobkynina práva na důchodové zabezpečení. Ve skutečnosti však nesouhlasí se skutkovým stavem, jak jej žalovaná z dostupných podkladů zjistila, a na nich založenými právními závěry žalované, tedy především s výší dávky důchodového pojištění, která je jí přiznána a vyplácena. Jak již bylo řečeno výše, žalobkyně se může žádostí o přepočítání dávky důchodového pojištění domáhat toho, aby žalovaná vydala nové (pozitivní či negativní) rozhodnutí o výši dávky důchodového pojištění, případně rozhodnutí o zastavení řízení, neshledá-li důvody k vydání nového rozhodnutí. Takové rozhodnutí je přezkoumatelné ve správním soudnictví. Žalobkyně se tedy v dané situaci nemůže přípustně domáhat ochrany svých práv prostřednictvím zásahové žaloby (srov. rozsudek NSS ze dne 9. 3. 2016, č. j. 1 Ads 254/2015-25). Jak zdůrazňuje NSS, ústřední roli při ochraně veřejných subjektivních práv hraje žaloba proti rozhodnutí, zatímco zásahová žaloba je toliko pomocným prostředkem využitelným tam, kam žaloba proti rozhodnutí nedosáhne (srov. již citovaná usnesení rozšířeného senátu č. j. 6 Afs 270/2015-48 a č. j. 7 Aps 3/2008-98). Takový případ ovšem v posuzované věci nenastal.
17. Důsledky nedostatků při vedení správního spisu a evidence dob pojištění (zaměstnání) se subjektivních veřejných (hmotných) práv žalobkyně na zabezpečení prostřednictvím dávek důchodového pojištění dotýkají prostřednictvím rozhodnutí o přiznání dávky důchodového pojištění, nikoli samy o sobě. Možnost jejich samostatného přezkumu bez vazby na vydané rozhodnutí by tak popírala subsidiaritu zásahové žaloby vůči žalobě proti rozhodnutí správního orgánu.
18. Soud s ohledem na výše uvedené žalobu podle § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s. ve spojení s § 85 s. ř. s. odmítl. Žalobkyně se totiž mohla a může ochrany svého práva na *důchodové zabezpečení* domáhat jinými právními prostředky, a proto je žaloba na ochranu před nezákonným zásahem nepřipustná.
19. Podle § 60 odst. 3 věty první s. ř. s. soud nepřiznal žádnému z účastníků právo na náhradu nákladů řízení, neboť žalobu odmítl.

Poučení:

Proti tomuto usnesení lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty

Shodu s prvopisem potvrzuje: A. Ř.

na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Praha 14. dubna 2026

Lenka Oulíková v.r.
soudkyně